

Tank Merkava

Jedním ze symbolů izraelské armády je vedle pušky Galli a samopalu Uzi také tank Merkava. Konstrukční tým při vývoji tohoto vozidla zohlednil specifické požadavky izraelské armády, takže výsledkem se stalo vozidlo takřka ideálně přizpůsobené bojištím Blízkého východu. Zvláštní důraz byl při vývoji tanku kladen na zvýšení úrovně ochrany posádky, nejcennějšího a nejobtížněji nahraditelného „dílu“ bojového vozidla.

Začátky

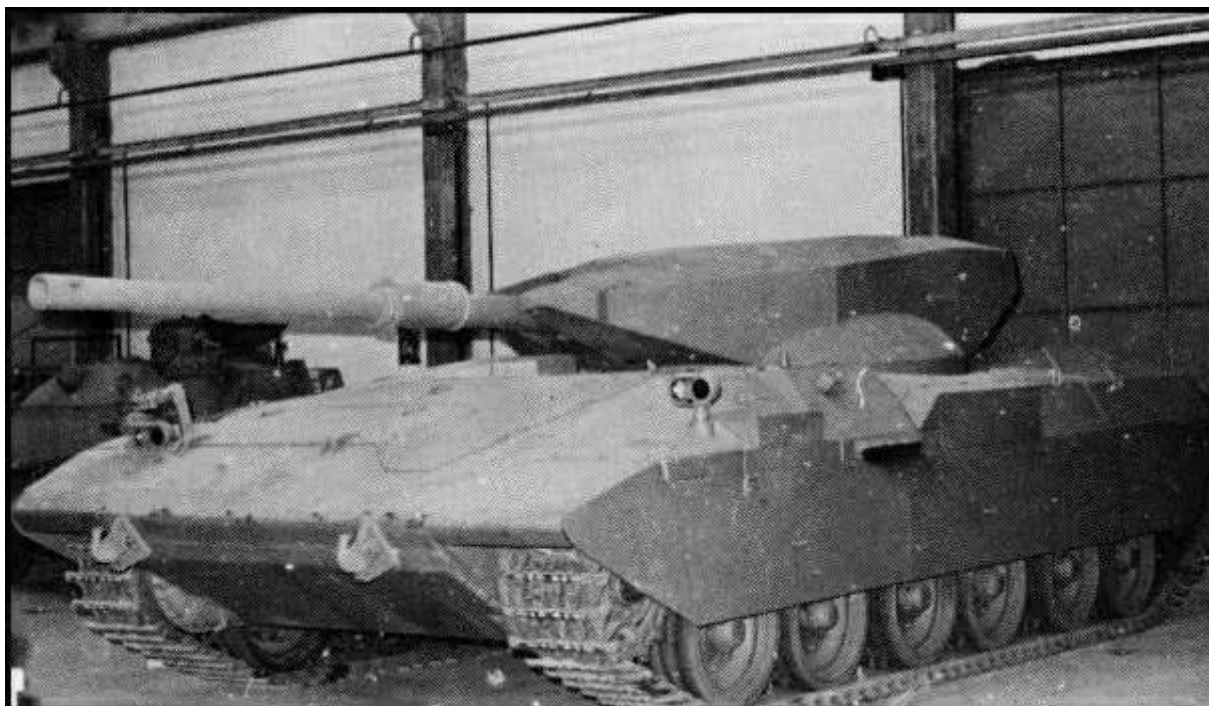
Jádro tankových sil izraelské armády (Tsahal) tvořily v 60. letech americké tanky M48 Patton (M48A1 a M48A2C), francouzské AMX-13, britské Centurion a přestavěné M4 Sherman, známé jako M51 Super Sherman. V roce 1967 byla izraelská tanková vojska vystavena těžké zkoušce. Egypt, Sýrie a Jordánsko měly v tancích značnou početní převahu, a jak ukázaly bojové akce, tanky sovětské konstrukce T-55 a T-62 převyšovaly po technické stránce všechna izraelská vozidla. Na Izraelce zvláště silně zapůsobily ukořistěné tanky T-62, vybavené kanonem ráže 115 mm. Kompetentní lidé v Izraeli si uvědomovali, že je nutno co nejdříve zařadit do služby novější a lepší tank. V roce 1970 obdržel Izrael prvních 150 tanků M60A1. Zahraniční dodávky však problém neřešily (M60 měly navíc kanon ráže pouze 105 mm), takže bylo nutné zahájit výrobu vlastního tanku.

V polovině 60. let zahájil Izrael rozhovory s Brity o zakoupení licence na tank Chieftain, jehož prototyp byl postaven v roce 1961. V roce 1966 došlo mezi Izraelem a Velkou Británií k dohodě o spolupráci, jejímž vyvrcholením bylo zahájení společné výroby v Izraeli. Obě strany se chovaly pragmaticky. Britové potřebovali peníze pro další vývoj tanku, které jim měla zajistit smlouva s Izraelem. Izraelcům zase záleželo na tom, aby dokázali vyrobit tank vyzbrojený kanonem ráže 120 mm, který by byl schopen účinně ničit nejnovější egyptské nebo syrské tanky.

Britové souhlasili s prodejem Chieftainu a s pomocí při rozběhnutí výroby a v Izraeli začaly vznikat první zbrojovky, v nichž se měla zmíněná bojová vozidla vyrábět. Britská strana do nich dodala kompletní výrobní linky a vyškolila izraelské zaměstnance. Z izraelské strany dozoroval program generál Israel Tal. V polovině roku 1967 dorazily do Izraele dva vzorové tanky.

Po ukončení tzv. šestidenní války byl vývoj nového tanku urychlen, což samozřejmě neuniklo pozornosti arabských států. Tyto země se rozhodly britsko-izraelské spolupráci zabránit a sáhly k politickému řešení tohoto problému. Některé z nich stáhly zlaté rezervy z Bank of England, což přivedlo ve Velké Británii politické zemětřesení. V důsledku toho vyhlásila britská vláda v listopadu 1969 na veškerou vojenskou spolupráci s Izraelem embargo. To ovšem zdaleka neznamenalo konec kariéry Chieftainů na Blízkém východě. 350 těchto tanků si objednalo Jordánsko a 80 z nich zařadilo do služby pod označením Chálid. Izrael musel hledat jiné řešení.

Program bojový vůz

V srpnu 1970 padlo na vládní úrovni rozhodnutí o zahájení „Programu bojový vůz“ (hebrejsky Tochnit Ha 'Merkava). Program zahrnoval jak vývoj tanku, tak i přípravu zbrojního průmyslu k zahájení jeho sériové výroby. Financování celého projektu zajistil mimořádný úvěr ve výši 100 milionů dolarů, který Izraeli poskytla vláda USA. V čele programu stanul generál Tal, který se dříve podílel na přípravě výroby tanku Chieftain.

Nejjednodušším řešením bylo zahájit výrobu modifikované verze tanku Chieftain (s americkým motorem a kanonem), bylo však rozhodnuto vyvinout vlastní konstrukci, u níž by se použily pouze některé díly britského tanku. Jak se v následujících letech ukázalo, bylo toto rozhodnutí správné. Snaha izraelských konstruktérů vedla ke vzniku tanku, který je v současnosti považován za jeden z nejlepších na světě.

Zrození Merkavy

Konstrukční tým zahájil práci rozborem činnosti tankových jednotek během bojů na Sinaji (v roce 1956) a za tzv. šestidenní války. Zvláště druhá vojenská akce byla analyzována velice důkladně. Vyplynulo z ní, že posádky izraelských tanků byly sice dobře vycvičeny a jednotky měly dobré velení, ale početní převaha arabských sil ve výzbroji jim způsobila obrovské ztráty (zvláště na lidech), které se daly jen těžko nahradit.

Prvním úkolem, který si tým vytyčil, bylo proto zajištění dobré ochrany posádky, kterou mohl zajistit vhodný pancíř a podstatně lepší výzbroj. Technické parametry (jako rychlost) nehrály příliš důležitou roli, neboť většina tankových soubojů se neodehrávala v otevřeném prostoru. Konstruktéři proto nemuseli šetřit na síle pancíře, jelikož se nemuseli obávat nárůstu váhy tanku. Výsledkem tohoto záměru bylo to, že Merkava dosáhla hmotnosti 63 t, zatímco její hlavní protivníci, sovětské tanky T-72, dosahovaly sotva 41 t hmotnosti.

Projekt tanku předpokládal, že bude maximálně omezena jeho výška, což nepříteli značně znesnadní vedení palby z velkých vzdáleností a také zlepší ochranu posádky (z tohoto důvodu bylo též nařízeno umístit hlavní zásobu střeliva mimo oddíl posádky). Konstruktéři navrhli velice netypické rozvržení tanku. Přední část vozidla pojali jako pohonný oddíl - s motorem, převodovkou a palivovými nádržemi. V bojovém oddíle, který zaujímá podstatnou část vnitřního prostoru tanku, umístili stanoviště řidiče a kazety s municí a v zadní části korby vyhradili prostor pro zásoby střeliva, paliva a pitné vody. Stanoviště velitele, střelce a nabíječe lokalizovali do věže. Motor, nacházející se na pravé straně přední části korby, zakryli odlévanou pancéřovou deskou a palivové nádrže vsunuli do prostoru mezi pancíř a motor. Desky pancíře, který má sklon 80°, uložili v různých úhlech, aby znesnadnili jejich proražení střelami ráže 23 a 40 mm. Věž navrhli v neobvyklém tvaru prodlouženého klínu. Díky účelnému uložení lafety kanonu dosáhli velice malého čelního průřezu věže, který u tanku Merkava Mk.1 činí sotva 1 m2. Stanoviště řidiče umístili za motorem a pohonným mechanismem, což umožňuje značné zjednodušení systému řízení tanku Řidič se nachází poblíž středu tanku, díky čemuž na něj prakticky nepůsobí silné úhlové chvění v podélné rovině jako na řidiče jiných tanků, které je za jízdy značně vyčerpává. Tento fakt byl zejména ve vztahu k obtížnému terénu, v němž měly izraelské tanky operovat, velmi důležitý, a zmíněné řešení tedy neobyčejně vhodné.

Pancíř tanků se skládal z odlévaných dílů a pancéřových desek. Hlavní částí pancíře byla byla odlévaná deska na motorem, chránící i hlavní ložisko věže. Pozornost si zaslouží relativně velmi prostorný oddíl posádky. V zadní části vozidla se nacházely kazety s municí, které po demontáži umožňovaly uvnitř i pobyt druhé posádky, která mohla nahradit základní posádku tanku bez nutnosti opustit bojové postavení. Zadní stěna bojového oddílu byla vybavena dvoukřídlými dveřmi, jimiž bylo možno jednak evakuovat posádku a jednak doplňovat střelivo. Navíc bylo v tanku možno, po demontáži palivových nádrží, převážet až deset vojáků výsadku.

Z důvodu možnosti převážet výsadek nebo evakuovat vojáky či raněné z ohrožené oblasti (Merkava může převážet čtyři raněné na nosítkách) považuje část odborníků Merkavu nejen za tzv. MBT (Main Battle Tank), čili základní bojový tank, ale i za transportér pěchoty. Tyto funkce, transport a evakuace, jsou vynuceny specifiky válčičt' na Blízkém východě. Boje v Libanonu prokázaly, že konstrukční plány byly bezezbytku realizovány a tanky Merkava si získaly mezi posádkami velké uznání.

Dřevěná maketa tanku byla hotova v dubnu 1971 a hned byly zahájeny první zkoušky, byl při nichž byl využit tank Chieftain, jehož pohonný systém byl stejně jako u Merkavy umístěn vpředu. Vývoj tanku byl urychlen v roce 1973, po Jomkipurské válce, v níž izraelské tankové jednotky během prvních deseti dnů bojů přišly asi o 300 tanků (oficiální údaje nejsou známy). Asi 200 ze ztracených tanků zničila pěchota nepřítele ručními protitankovými zbraněmi RPG-7, protitankovými řízenými střelami typu 3M6 Šmel' (Čmelák) a 9M14 Maljutka (Malička). V prosinci 1974 byly zahájeny testy s prvními dvěma prototypy. Tank byl nazván Merkava (hebrejsky „bojový vůz“) a jeho sériová výroba byla zahájena v roce 1978.

Merkava Mk.1

Hlavní výzbrojí tanku byl kanon M68 s drážkovanou hlavní ráže 105 mm (byl to americký kanon vyráběný v licenci, přesněji řečeno britský Royal Ordnance L7, který Američané upravili a použili v tancích M60). Kanon byl elektrohydraulicky stabilizovaný ve dvou rovinách. Jeho hlaveň byla vybavena tepelnou izolací, díky níž byly do značné míry odstraněny deformace vznikající teplotními rozdíly. Tank byl vybaven americkým systémem řízení palby Matador Mk.1 (Knight), který se skládal z denně-nočního zaměřovače s integrovaným laserovým dálkoměrem a se svisle stabilizovanou zaměřovací linií s analogovým balistickým počítačem. Zásoba střeliva činila 62 nábojů (6 ve věži, 12 na podlaze bojového oddílu a 44 v kontejnerech na zádi tanku). Na věži se nacházely dva kulomety FN MAG ráže 7,62 mm (jeden spřažený s kanonem a jeden na věži), obsluhované velitelem a střelcem. Navíc bylo možno do speciálního držáku instalovat těžký kulomet M2HB ráže 12,7 mm. Velitel tanku mohl využívat panoramatický pozorovací přístroj. Pohon věže byl elektrohydraulický.

Pohon tanku tvořil dvanáctiválcový, vzduchem chlazený vznětový motor typu Teledyne Continental AVDS-1790-2A o výkonu 540 kW (724 HP). Otáčivý moment motoru byl přenášen hydromechanickým pohonným systémem typu Allison CD-850-6BX. Tank dosahoval momentálního výkonu kolem 9 kW/t. Podvozek byl převzat z tanku Chieftain, byl však poněkud pozměněn. Nosná kola (šest na každé straně) měla průměr 790 mm, byla zavěšena na vahadlech a odpružena dvojími šroubovicovými pružinami (zavěšení typu Horstmann), dvě přední a dvě zadní kola měla hydraulické tlumiče. V roce 1983 byla po vyrobení asi 300 tanků ve verzi Mk.1 zahájena výroba Merkavy Mk.2.

Merkava Mk.2

V roce 1981 byly tanky Merkava Mk.1 použity v bojích v Libanonu. Získané zkušenosti umožnily vyvinout mnoho modifikací, které byly zavedeny u tanků označených Mk.2. Posádky izraelských vozidel vedly boje v zastavěném terénu, který je pro tanková vojska velice obtížný. Merkavy byly zasahovány protitankovými střelami RPG-7, které způsobovaly poškození věže a podvozku. Tanky však vesměs nebyly zničeny totálně, což jen potvrzovalo správný konstrukční záměr. Nenávratně bylo během akce zničeno pouze sedm tanků, z nichž šest poškodily miny a jeden zásah granátem z minometu.

V důsledku zkušeností, získaných v boji, bylo rozhodnuto zesílit pancéřování věže přidáním pancéřových desek. Na věži byla instalována speciální skeletová konstrukce, k níž byly připevňovány pancéřové desky. Tak bylo ochráněno čelo věže (při hlavní kanonu). Na horní část motorového oddílu byl navíc připevněn nový vrstvený pancíř. V bojích v zastavěném terénu mohla být ovšem posádka ohrožena i střelbou na zadní část vozidla. Pro její ochranu byly proto na zad' věže instalovány charakteristické věnce z řetězů zakončených ocelovými koulemi. Ty nepřidávaly příliš na celkové hmotnosti vozidla a přitom účinně přispívaly k tomu, že zásah do nich způsobil pouze explozi hlavice kumulativního granátu.

Horní část pojezdového pásu byla zakryta ocelově-kompozitními deskami. Pružné upevnění dovoľovalo posádce údržbu a případnou opravu poškození pod vozku a zároveň zajišťovalo ochranu před kumulativními granáty. Deska s pozorovacími přístroji velitele byla vybavena žebrováním, což mělo ulehčovat odražení střel ráže 12,7 a 23 mm. Tanky obdržely také modernizovaný systém řízení palby Matador Mk.2, vybavený digitálním balistickým počítačem, a laserový dálkoměr domácí konstrukce typu Nd-YAG. Byla také nainstalována převodovka domácí produkce firmy Ashot Askalon Industries Ltd. Dno korby bylo vytvarováno speciálně tak, aby byla tlaková vlna po najetí na minu a po její detonaci odvedena do stran. Díky tomuto řešení bylo vozidlo postihováno relativně nevelkými poškozeními.

Jako dodatečnou výzbroj obdržela posádka tanku minomet typu Soltam Commando ráže 60 mm, obsluhovaný zevnitř vozidla. U části tanků byl koncem 80. let nainstalován systém varování před ozářením tanku a modulové pancéřování bočních stěn věže. Tyto tanky byly označeny Merkava Mk.2B. Byly též učiněny pokusy o zavedení plynové turbíny do motoru, získané výsledky však nebyly uspokojivé, takže inovace byla zavržena. Dalšími modifikacemi prošly tanky již během služby. Byly například vybaveny modulovým pancéřováním věže a korby a u varianty Merkava Mk.2C také ochranou stropu věže, což mělo chránit posádku před útokem bojových vrtulníků (zvláště syrských Mi-24). Tank Merkava Mk.2D byl navíc vybaven pancéřováním používaným u tanků Merkava Mk.3 (tzv. čtvrté generace).

Merkava Mk.3

V roce 1983 byl zahájen vývoj další verze tanku Merkava, která měla být vybavena kanonem s vyšší účinností při střelbě na vzdálenější cíle. Bylo také plánováno zavedení mnoha dalších modifikací, týkajících se pancéřování, pohonného systému a podobně. Bylo rozhodnuto použít kanon s hladkým vývrtem hlavně MG251, který byl rozvinutím licenčního amerického kanonu M256 ráže 120 mm. Tento kanon tvořil výzbroj amerického tanku M1 Abrams, který byl ve druhé polovině 80. let považován za nejlepší tank světa (v roce 1985 byla zahájena výroba tanků M1A1). Je ovšem zajímavé, že hlavní výzbroj tanku Abrams nebyla výsledkem amerického technického myšlení. Američanům prodali licenci na tento kanon Němci, kteří v roce 1980 zahájili v závodech MAN v západním Německu výrobu tanků Leopard 2, vyzbrojených kanonem Rheinmetall L44 ráže 120 mm. Později prodali Američané licenci Izraelcům, díky čemuž se Merkava stal tankem, vyzbrojeným jedním z nejlepších kanonů světa.

Konstruktéři IMI vyvinuli nový systém brzdovratného zařízení, což vyžadovala specifická konstrukce věže izraelského tanku. Změněna byla také ventilace hlavně. Zásoba střeliva se sice snížila na 50 nábojů, což je ovšem i tak vyšší počet než u tanků Leopard 2 nebo Abrams. V koši věže se nacházel zásobník pro čtyři náboje, které byly předávány do podavače a poté ručně nabíjeny do komory kanonu. To nabíječi velice usnadňovalo práci.

Změna kanonu si vynutila též změnu systému řízení palby za novější, vyvinutý v závodech ElectroOptics Industries (EL-OP) a Elbit Ltd. a známý pod názvem Knight Mk.3. Skládá se ze střeleckého zaměřovače se stabilizovanou optikou, s denní televizní a noční termovizní větví a s laserovým dálkoměrem, dále z digitálního počítače pro výpočet prvků pro střelbu a z meteosenzoru. Obraz ze střelcovy zaměřovače byl přenášen na monitor velitele tanku. Věž měla elektrický pohon, což dovovalo plnou otáčku za 34 sekund. Protože však přinejmenším v několika případech došlo (jak ukázaly boje v Bejrútu) k poruše mechanismu zvedání hlavně (například po zásahu protitankové střely RPG-7), byl zaveden druhý, ruční mechanismus zvedání.

Tank byl také vybaven systémem LWS-2 firmy Amforám Ltd., varujícím před ozářením paprskem laserového dálkoměru nebo radiolokátoru. Díky tomu získala posádka tanku možnost reagovat na nepřátelskou přípravu k odpálení střely z tanku nebo protitankové střely z vrtulníku. Ve snaze ochránit tank ještě lépe před leteckými protitankovými střelami byly do něj zavedeny čtyři vrhače klamných granátů CL-3030.

Úplné změně bylo podrobeno dodatečné pancéřování věže a podvozku. Na věž byly nainstalovány desky vícevrstevného pancíře a desky s reaktivním pancířem, který ji chránil v místě upevnění kanonu. Navíc byly pod pancéřové desky umístěny ocelově-keramické desky (pancéřování vyráběné v závodech IAI Ramta). Podobný systém byl použit i při ochraně podvozku.

Novou pohonnou jednotkou se stal dvanáctiválcový vzduchem chlazený vznětový motor AVDS- 1790-9AR, vyráběný v závodech Teledyne Continental Motors. Dosahuje výkonu 882 kW (1 182 HP). Převodovku tanku začala vyrábět firma Ashot Askalon Industries Ltd. Bylo změněno zavěšení všech nosných kol - nyní je každé kolo zavěšeno na vahadle a odpruženo dvojitou šroubovicovou pružinou. První a poslední kolo je vybaveno hydraulickým omezovačem průhybu. Horní část pásu drží, jako u dřívějších tanků, pět podpurných kladek.

Po zahájení sériové výroby Merkavy Mk.3 procházely tyto tanky postupnou modernizací, týkající se stále dokonalejšího pancéřování a vybavení elektronickými systémy. Rozlišují se tudíž tanky Merkava Mk.3A, B a C.

Nejvíce modifikací bylo zavedeno počátkem 90. let. Výsledkem tohoto programu byl tank označený Merkava Mk.3 Baz. Tento tank obdržel novější systém řízení palby typu Knight Mk.3/ MAST a systém automatického sledování cíle. Od roku 1997 je na tancích nainstalován integrovaný systém taktických informací (CVIC). Data sbíraná čidly jsou vyhodnocována počítačem tanku a předávána veliteli. Všechny informace jsou promítány na monitor nebo na displej v přilbě. Byly nainstalovány nové přístroje denního pozorování s integrovaným laserovým m dálkoměrem. Věž obdržela nové pancéřování čtvrté generace. Boky věže mají široké klínovité moduly pancéřování, po nichž protitankové střely sklouzávají nebo jsou odráženy. Bojová hmotnost tanku vzrostla v důsledku těchto změn na 65 t. Přesné údaje o počtech vyrobených tanků Merkava nejsou známy, udává se, že bylo vyrobeno celkem asi 1 000 tanků Merkava Mk.2 a Mk. 3.

Merkava Mk.4

V roce 2001 byla zahájena výroba tanku Merkava Mk.4. Toto vozidlo je vybaveno pancéřováním čtvrté generace a modifikovanými elektronickými systémy. Bližší údaje o změnách elektronických zařízení vůči dřívější verzi však chybí. Byl použit nový systém vnitřní komunikace typu VRC 120 a zaveden novější systém tepelné izolace hlavně, vyvinutý v podniku Vidco Ltd. Zásoba střeliva je 48 kusů. Posádka má k dispozici izraelské podkalibrní náboje typu APFSD-T-M711 a kumulativní HEAT-MP-T M325. Kanon MG253 byl přizpůsoben též k používání tankové munice ráže 120 mm vyráběné ve Francii a Německu.

Novinkou je použití revolverového nabíjecího automatu typu 10P. Do automatu může nabíječ umístit čtyři typy střeliva. Mezi pancéřové moduly na věži byl umístěn protipožární systém a keramické kryty proti střelám, odpalovaným z vrtulníků. Posádka byla vybavena individuálními prostředky obrany proti zbraním hromadného ničení, které vyrábí závod Shalon Chemical Industries.

Byl také zaveden nový silnější motor, General Dynamics GD883, což je v licenci vyráběný motor MTU883. Je to dvanáctiválcový vznětový o výkonu 1 119 kW (1 500 HP). Byla použita nová pětistupňová automatická převodovka značky Renk. Posádka tanku se skládá ze čtyř osob a navíc může být v bojovém oddílu převáženo až osm vojáků s plnou výzbrojí. První smlouva předpokládala od roku 2001 výrobu 400 tanků s roční produkcí 50-70 vozidel. V současné době není přesný počet vyrobených tanků Merkava Mk.4 znám.

Vyprošťovací tank Merkava ARV Nemera

S využitím dílů tanku značky Merkava byl vyvinut vyprošťovací tank (Armoured Recovery Vehicle). Merkava ARV Nemera (hebrejsky „tygřice“) byla vybavena zvedákem o nosnosti 50 t, soubory kompresorů, agregáty pro výrobu proudu a akumulátory. Posádku tanku tvoří vedle řidiče a velitele osm mechaniků, kteří představují opravářskou četou.

Pěchotní transportér Namer

Izraelská armáda hledala pěchotní transportér, který by nahradil vysloužilý M113. Bylo rozhodnuto využít tanky Merkava Mk.1, které byly vyřazeny ze služby a přestavět je na transportéry pěchoty Namer (hebrejsky „tygr“). Byl to velice trefný nápad, jelikož Merkavy byly k tomuto účelu předtím již mnohokrát používány.

Po odstranění věže byla nainstalována dvě bojová stanoviště pro velitele a střelce a byly namontovány dva kulomety, jeden M2HB ráže 12,7 mm a druhý FN MAG 7,62 mm. Oba mohou být obsluhováni z vnitřku transportéru. V zadní části korby se nachází výsadkový oddíl, určený pro osm vojáků s plnou výzbrojí. Transportéry Namer (asi 100-110 kusů) tvoří od roku 2006 vedle amerických M113 a německých Dingo jádro výzbroje pěchotních brigád.

Působení Izraelských tankových sil 1967-1982 Šestidenní válka v roce 1967

Dne 15. května 1967 egyptská vláda Gamála Abdela Násira vydala rozkaz soustředit vojska na Sinajském poloostrově a 22. května byla zahájena blokáda Akkabského zálivu. Egyptské vojenské lodě začaly hlídkovat ve vodách zálivu, což se setkalo s ostrým protestem ze strany Izraele. Na hranici se Sýrií došlo v oblasti Tiberiadského jezera k ozbrojeným potyčkám. Izraelská vláda v čele s premiérem Moše Dajanem vyhlásila mobilizaci. Jak odhadovala izraelská rozvědka, arabské státy (Egypt a Sýrie a v konfliktu je podporující Kuvajt a Alžírsko mohly zmobilizovat 465 000 vojáků, 2 880 tanků a 810 letadel. 30. května vstoupilo do vojenského konfliktu Jordánsko, což prakticky znamenalo vypuknutí v pořadí již třetí arabsko-izraelské války.

Bojové akce byly rozpoutány 5. června 1967. Židovský stát zahájil preventivní válku a první úder zaměřil na vojenské letectvo Sýrie a Egypta. Izraelské vzdušné síly provedly řadu útoků na letiště na Sinajském poloostrově (v rámci operace Moped).

První vlna náletů trvala dvě hodiny a izraelští letci během ní zničili 300 egyptských strojů. Před zkázou se zachránily jen letouny Iljušin Il-28, jejichž piloty byli sovětsí instruktoři. Cílem dalšího soustředěného útoku se stala jordánská letiště v Ammánu a Maraku, kde bylo zničeno 87 strojů, a následoval útok na syrská letiště v Damašku, Damiru a Sejkelu, při němž bylo zlikvidováno více než 150 letadel a vrtulníků. Izraelské letectvo při těchto akcích zaznamenalo ztrátu pouze 20 letadel, v nichž zahynulo 12 letců, 5 dalších bylo raněno a 4 padli do zajetí.

Egyptské síly byly však soustředěny hlavně ve východní části poloostrova, v pásmu Gazy. Celkem se tu nacházelo sedm divizí pěchoty. Podél hranice se navíc táhl pás silně opevněných polních stanovišť a rozsáhlá minová pole. Egyptské síly disponovaly 100 000 vojáky a 1 000 tanků (hlavně T-54, T-55 a IS-3).

Izrael měl v této oblasti k dispozici pouze tři pěchotní divize, tankovou brigádu a výsadkovou brigádu.

Boj, rozpoutaný v této oblasti, byl zprvu nerozhodný. Izraelci si však uvědomovali, že každý další den pozíční války pro ně znamená nevratnou cestu k porážce, neboť početní převaha na egyptské straně byla jednoznačná. Velitel jižního obranného sektoru generál Jasinjahu Gavish se proto rozhodl provést mohutný protiútok tankovými silami. Na severu rozmístil údernou sílu 22. tankové brigády pod velením generála Israele Tala a ta zaútočila na Rafah a Al-Ariš. Útok tanků M48 Patton podpořila motorizovaná pěchota a již prvního dne byly prolomeny egyptské pozice u Rafahu a Chan Junusu.

Po dobytí A -Ariše a Šejk Zuvahdu směřoval další útok na obec El-Jaradi. Byly při něm zničeny dvě egyptské divize a více než 200 tanků. Ze středu zaútočila divize vedená generálem Arielem Šaronem, která dobyla Umm, Kateif, Abú Aquellu a Quiseimu. Jednotky generála Šarona se skládaly z dílčích tankových jednotek, které podporovali výsadkáři a dělostřelectvo. Útok byl zahájen těžkou dělostřeleckou palbou, která kryla nástup výsadkářů a tanků. Ustupující nepřítel se nezmohl na odpor a nemohl ani zaujmout obranné postavení, jelikož samohybné dělostřelectvo bylo přesunuto do první linie, kde opět zahájilo palbu.

Tato taktika přinesla očekávané výsledky. Egyptané v panice ustupovali. Dne 6. června dosáhla brigáda generála Tala města Al-Ariš a dalšího dne se vydala po likvidaci obklíčených egyptských jednotek v oblasti Bir-Hanm na Bir-Džifdžafu a dále do Ísmailíje. Tímto způsobem získával „otec Merkavy " zkušenosti, které byly při řízení následného vývoje tanku bohatě využity.

Boje s jordánskými vojsky se odehrávaly v Jeruzalémě, Samárii a Judeji. Byly to hlavně střety v zastavěném terénu, prováděné malými jednotkami. Při jejich analýze došli izraelští vojáci k názoru, že pěchota musí v bojích tohoto typu dostat silnou podporu tanků, a to i přes obecně panující názor, že tanky nelze v městských bojích efektivně využít. Právě na tuto skutečnost byl při projektování Merkavy kladen největší důraz. A z tohoto důvodu je jeden typ Merkavy vybaven minometem, sloužícím k obraně tanku před nepřátelskou pěchotou, a bojový oddíl tanku je u způsoben pro převážení výsadku.

Boje se syrskými vojsky byly zahájeny v pátém dni války. Hlavním dějištěm bojů byly Golanské výšiny. Jako první se do útoku rozjely izraelské tanky (hlavně Super Shermany) z brigády plukovníka Alberta, která útočila ve směru Kfar Šold. Izraelci měli před sebou šest syrských pěchotních brigád a pět brigád Národní gardy s 200 tanky T-55. Útok skončil úspěchem - dobytím osad Zaura a Kala (s podporou pěchotního praporu z divize Golani). Syrská vojska však zničena nebyla. Během následujících dvou dnů byly dobyty městečko Butmiye a Hermonské bory a byla zaujata pozice v oblasti Masady.

Dne 10. června byly boje zastaveny. Izrael v nich ztratil z celkového počtu 1 200 tanků, které měl před zahájením války, 200-394 (údaje se různí podle pramenů). Arabské státy své ztráty nezveřejnily, ale odhaduje se, že nevratně ztratili na 700 tanků (hlavně egyptských).

Jomkippurská válka

Dne 6. června 1973 zaútočily armády Egypta a Sýrie na Izrael a vypukl konflikt zvaný Jomkippurská válka. Po počátečních úspěších 2. a 3. armády na Sinajském poloostrově se Izraelcům podařilo ovládnout situaci. Boje vedené mezi 19. a 22. říjnem v jižním obranném sektoru vedly nakonec ke kapitulaci egyptské 3. armády. Egypťané však zničili během prvních dvou dnů 230 izraelských tanků. Dalších 80 strojů (některé prameny uvádějí 120) bylo zničeno Syřany na Golanských výšinách. Celkové ztráty izraelských tankových sil v této válce činily 400-840 bojových vozidel. Od naprostého debaklu zachránil izraelskou armádu letecký most vytvořený Američany, prostřednictvím něhož jim bylo dodáno 150 nových tanků M60A1. Z Jomkippurské války si izraelská vláda i armáda vzaly ponaučení, že izraelský průmysl musí začít vyrábět vlastní tanky, které budou tvořit jádro tankových sil.

Další bojové operace

V roce 1982 zahájila izraelská armáda operaci Mír pro Galileu. Bojů v Libanonu se zúčastnily tanky Merkava Mk.1 (22. a 7. tanková brigáda). Došlo ke střetu se syrskými tanky T-72 (v údolí Biká), při němž zničila 7. tanková brigáda šest syrských tanků. V bojích bylo ztraceno pět až sedm tanků Merkava, ale žádný z nich neshořel.

Merkavy se osvědčily též jako záchranná vozidla. Bez potíží odvážely raněné z bojiště pod střelbou nepřítele. Ruské prameny se zmiňují o pouze jediném zničeném tanku Merkava, vyřazeném z boje přesným zásahem syrského tanku T-72. Během bojů v Libanonu přišla izraelská armáda o 150 tanků, mezi nimi hlavně o M48 a M60. V roce 2004 izraelská armáda přišla o jeden tank během bojů v Gaze. Palestínští bojovníci odpálili pod tankem značné množství výbušnin (asi 1 tunu), což způsobilo naprosté zničení vozidla a smrt dvou členů posádky. Asi 15 tanků bylo nenávratně ztraceno v bojích v Libanonu v roce 2006, při pokusu o rozbití Hizballáhu.

V současné době disponuje izraelská armáda 1 280 tanky typu Merkava všech verzí - 600 tanky M60A3, 300 tanky M60A4, 400 tanky M60, 250 tanky M48A5, 800 tanky Centurion, 100 tanky Tiran-6 (tj. Izraelem modifikovaný T-62) a 200 tanky Tiran-5 (Izraelem modifikovaný T-55).

Zdroj
Amercom SA
internet